

Василишина Л.М.

*старший викладач кафедри менеджменту і маркетингу Донецького
національного технічного університету Україна, м. Красноармійськ*

**Концептуальні положення щодо розвитку територіально-виробничих
інтеграційних систем**

Участь України у процесах міжнародної інтеграції кардинальним чином змінила характер і умови функціонування всіх галузей народного господарства, що, в свою чергу, викликало якісні і кількісні зміни в системі організації та управління господарською діяльністю. Для сучасного етапу розвитку є характерним збільшення розмірів і складності функціонування територіальних і виробничих структур, розширення і поглиблення суспільного та міжнародного поділу праці, формування єдиного відтворювального процесу на новій інформаційній основі, розвиток адаптаційних механізмів в умовах динамічного конкурентного середовища з елементами жорсткої фінансової монополізації ринку та панування глобальних інноваційно-інформаційних технологій. Як результат, вплив вищевказаних змін веде до формування оптимальних динамічних виробничих і територіальних систем розвитку, здатних гнучко реагувати на зміни в оточенні, здійснювати перехід від еволюційного шляху до революційного, а також дає можливість знайти баланс між різними інтеграційними структурами, виходячи з прийнятих стратегій економічного розвитку держави, регіону [2]. Дослідження даної проблеми вимагає пошуку нової структурної форми, територіально-виробничого об'єднання, що носить інтеграційний характер внутрішніх зв'язків і відносин.

В основі побудови будь-якої форми територіально-виробничих систем лежить принцип інтеграції, який передбачає посилення внутрішньосистемних зв'язків, гнучке реагування на зміни в оточенні. Історично склалося, що перший пік інтеграційних об'єднань припав на початок XIX ст., в результаті чого укрупнення підприємств було викликано зміною законодавчої бази і виключно

несприятливими умовами для ведення бізнесу. В цей період вперше з'явилися компанії, які зайняли в ряді галузей монопольне становище, мали можливість суттєво впливати на ринкові ціни, маніпулюючи виробництвом і пропозицією, що забезпечувало їм високу прибутковість і змінювало саму сутність ринкової економіки, яка базувалася до цього на принципах вільної конкуренції.

Еволюційний розвиток інтеграційних структур в процесі трансформації української економіки проявилось внаслідок дії принципів спадковості, мінливості, природного відбору. Виникла потреба в координації спільних зусиль й потенціалів в цілях побудови ефективних схем управління і діяльності. В результаті чого в новому столітті з'явилася нова тенденція – перехід від порівняно аморфних утворень типу конгломератів до більш гнучким однорідним у галузевому плані вертикально інтегрованим структурам, які мають чіткі організаційно-правові межі [1].

Ринкова економіка передбачає різні форми об'єднань – спільне підприємство, корпорація, концерн, конгломерат, фінансово-промислова група, холдинг, вертикально-інтегрований комплекс, стратегічний альянс, бізнес-інкубатор, технопарк, промисловий вузол, ефективність яких не можна оцінити однозначно. Насамперед, тому, що зміна форми організації бізнесу в кінцевому підсумку не призвела до посилення структурних взаємозв'язків окремих підсистем новостворених об'єднань і не надала належного впливу на результат фінансово-господарської діяльності.

В даний час назріла гостра необхідність створення ефективної територіально-виробничої інтеграційної системи на основі базових галузей промисловості, від яких залежить енергетична та економічна безпека держави.

Просторову організацію господарської діяльності доцільно реалізовувати з використанням гнучких механізмів регулювання з метою створення методологічної основи для саморозвитку в умовах ринкових відносин. У даних умовах територіально-виробнича інтеграційна система стає ключовою ланкою народного господарства і єдиного економічного простору держави [3]. При цьому управління територіально-виробничими інтеграційними системами в

умовах локалізації і яскраво вираженого внутрішньої єдності тим не менше пов'язано з усуненням великої кількості протиріч, викликаних відсутністю прямої залежності між галузями і комплексним соціально-економічним розвитком. Реалізація моделі збалансованого соціально-економічного розвитку територіально-виробничих інтеграційних систем можлива на базі модульно-трансформаційного підходу, що, у свою чергу, дозволить збалансувати існуючу диференціацію всередині системи, а також усунути існуючі розриви внутрішньосистемних зв'язків і відносин [4].

Характер модульно-трансформаційного підходу дозволить реалізовувати принцип гнучкості (динамічності), який передбачає, що зміст кожного елемента і, отже, кожного модуля, може легко змінюватися, конструюючи елементи різних модулів, можна створювати нові синтетичні модулі (модульні системи).

Таким чином, територіально-виробничі інтеграційні системи будуть здатні ефективно виконувати завдання стратегічного розвитку в ринкових умовах і підтримувати внутрішню і зовнішню рівновагу.

Література

1. Алюшеева А.О., Челпанов И.Б., Никифоров Б.С. Интеграционные производственные системы: Учебное пособие. – Улан-Удэ: Изд-во ВСГТУ, 2006. – 60.
2. Василенко В.М. Генезис территориальных хозяйственных систем (региональный аспект) // Наукові праці ДонНТУ. – Серія: економічна. – Випуск 84. – 2004. – С. 118-128.
3. Степанов В.Н. Территориально-производственный кластер как интегрированная организационно-экономическая система (теоретико-методологический аспект) // Економічні інновації. – Випуск 40. – 2010. – С. 343-353.
4. Суздальцев О.М. Розробка та впровадження модульної системи управління підприємствами телекомунікаційної галузі: Автореф. дис. ... канд. економ. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)». – Одеса, 2009. – 21 с.